

A versenybíró szerepe, kötelességei és jogai csapatbajnoki mérkőzéseken

készítette Nádasi Balázs 2011. szeptember 19.

A kiadvány nem szabályzat, hanem a szabályok alapján készült segédanyag.

I. Kiket képvisel a versenybíró, és milyen szabályzatok alapján tevékenykedik?

1) Képviseli:

- a a BSSZ-t;
- az MSSZ-t;
- a FIDE-t;
- a Sporttörvényen keresztül a magyar államot.

2) Törekednie kell arra, hogy megjelenésében, viselkedésével és kommunikációjával megfelelően képviselje a fenti szervezeteket.

- A versenybíró elvárt ruházata férfiak esetében minimum zakó és nyakkendő, míg nők esetében alkalomhoz illő öltözet; NB-s meccseken az MSSZ kitűzője azonosítja a bírót.
- A versenybírónak törekednie kell a csapatbajnoki mérkőzés szabályszerű és problémamentes lebonyolítására, mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy mérkőzés ne maradjon el.
- A bíró jogosult az otthoni csapat intézőjének segítségét kérni, amennyiben probléma merülne fel a mérkőzés levezetése kapcsán.

3) A következő szabályzatok alapján végzi tevékenységét:

- A Sporttörvény vonatkozó paragrafusai
- a FIDE általános szabályai
- az MSSZ A sakkjáték versenyszabályzata
- illetve a BSSZ versenykiírása alapján.

4) Megbízatása a kiküldés kézhezvételével és elfogadásával veszi kezdetét, az eredményjelentő lap és a játszmalapok leadásával ér véget.

II. A versenybíró tevékenységi rendje a terem átvételéig

5) A versenybíró megérkezése:

- Időben való megérkezés: 30 perccel a mérkőzés kiírt kezdési időpontja előttig.
- Ha a kiírt kezdési időpont előtt kevesebb, mint 15 perccel érkezik meg, a két csapatvezető közös határozattal engedélyezhetik neki a mérkőzés levezetését, de ezt nem kötelesek

megtenni. Ilyenkor a két csapatvezető közösen bíraskodnak és látják el az adminisztratív teendőket.

- Amennyiben nem érkezik meg a kiírt kezdési időpontig, véglegesen elvesztette jogát a mérkőzés levezetésére.
- A csapatvezetők ezekben az esetekben legyenek tekintettel az esetleges vis maior helyzetekre, és amennyiben indokolt, engedélyezzék a bíró számára a mérkőzés levezetését.
- Amennyiben a bíró az előírt legalább 30 perces határidőre megérkezik, de az otthoni csapat vezetője még nem nyitotta (nyitatta) ki a termet, az esetleges teremátvételi időkésés kizárólag a hazai csapatot terheli, kivéve, ha a hazai csapat intézője időben jelen volt, de vis maior miatt nem tudta a termet kinyittatni. A bírónak a késve kinyitás tényét az eredményjelentő ív hátoldalán jeleznie kell.
- A versenybíró pontos érkezését a versenybíróküldő lap hátoldalán jeleznie kell, amit az otthoni csapat vezetője aláírásával hitelesít.

6) A terem átvételi rendje:

- Megfelelő méretű-e a terem; olyan, amelyben könnyedén elférnek a játékosok és a versenybíró is.
- Megfelelő formájú asztalokkal felszerelt-e, olyanokkal, amelyek legalább egy pár játékos számára jó játéklehetőséget biztosítanak. (Egyoldalon nyitott iskolapadok lehetnek, de minden esetben a hazai játékosok felé kell néznie a rossz oldaluknak.)
- Megfelelő, kiálló szögektől mentes, szét nem esőek-e a székek.
- Kielégítő fűtésű, világítású, zajmentes-e a terem, rendelkezik-e ruhafogással legalább az ellenfél játékosai számára.
- Van-e kirakva ivóvíz kancsóban (palackban), vannak-e ivópoharak.
- A versenytermen kívül a verseny további helyszínei:
 - mosdó;
 - dohányzóhely (épület előtere);
 - kijelölhető továbbá még: büfé, pihenőszoba.
 - A verseny helyszínei ezek és az odavezető folyosók. Ezeket egy játékos sem hagyhatja el, különben a mérkőzést azonnal elveszíti.
 - A versenyteremben csak hivatalos versenypartit lehet játszani; elemezni csak az elemző teremben lehetséges. Amennyiben nincs elemző terem kijelölve, úgy játszmat elemezni csak olyan folyosón lehetséges, amelyet játékos két lépése közötti időben nem közelíthet meg. A dohányzóhelyet nem lehet a mosdó vagy a büfé előtti folyosón kijelölni.

7) A sporteszközök ellenőrzése:

- A versenybíró ellenőrzi a táblák váltakozó színeloszlású kihelyezését, a rajtuk felállított figurák hiánytalan meglétét és pontos felrakását;
- meghatározza az órák elhelyezkedését az alapján, hogy lehetőség szerint az összes óra számlapját egyidejűleg képes legyen látnia;
- ellenőrzi a táblaszámok meglétét;
- hogy vannak-e önátírós vagy indigózott játszmalapok;
- van-e legalább három eredményjelentő ív;
- van-e legalább egy tartalék készlet, legalább egy lehetőség szerint megegyező típusú tartalékóra.
- A versenybírónak kötelessége az összes órát ellenőrizni, ám nem köteles azokat beállítani, csak kérésre. Amennyiben a sakkórákat beállítás nélkül adták át a versenybírónak, és emiatt nem lehetne időben elkezdni a mérkőzést, akkor óránként 2 perc beállítási idővel meg kell terhelni a hazai csapatot. (Tehát amennyiben 12 sakkórát adnak át számára beállításra kiírt kezdési időpont előtt 18 perccel, akkor minden órán 6 perc késést kell a hazai csapat terhére megállapítania. Amennyiben legalább 24 perccel korábban adták át számára az órákat, nem kell ilyen időt ráterhelni a hazai csapatra.)

III. A versenybíró tevékenységi rendje a mérkőzés megindításáig

8) Minden olyan esetben, amikor a termet a versenybíró átvette a kiírt kezdési időpont előtt (és nem volt vis maior helyzet), a világos órák a kiírt kezdési időben indulnak.

- Amennyiben a bíró átvette a csapatvezetőktől az eredményjelentő ívet, és tudta ellenőrizni azokat, le kell ültetnie a csapatokat, hogy a kiírt kezdési időpontban indíthassa az órákat.
- amennyiben késői leadás miatt a kiírt kezdési időpontig nem tudta ellenőrizni az eredményjelentő íveket, vagy nem tudta a játékosokat időben leültetni, akkor akár ellenőrzés vagy ültetés közben is el kell indítania a világos órákat.

9) Az erőlista ellenőrzése:

- A versenybíró a rendező szerv által hitelesített erőlistát fogadhat csak el eredeti példánynak. Minden más erősorrend ív emlékezetből történő összeállításnak minősül, amit a bíró jelezni köteles!
- A versenybírónak ellenőriznie (és szükség esetén pótolnia) kell, hogy az eredményjelentő ívre fel van-e vezetve a játékosok erősorrend száma, és hogy az növekvő sorszámosságú-e.
- Ezekon kívül a következőket kell még ellenőrizni:
 - van-e a beírt játékosoknak játékjoga;

- max. 3 fő NB-s vendégjátékos lehet köztük;
- max. 3 fő vonal feletti játékos lehet köztük;
- I. osztályban min. 1 fő ifjúsági játékosnak lennie kell.
- Az eredményjelentő ívre fel kell vezetni a csapat kapitányának személyét.
- Érvénytelen erőlista: amennyiben egy csapat összeállítását a fenti okok bármelyike miatt nem lehet elfogadni, akkor a versenybíró az eredményjelentő ívet a csapatvezetőnek visszaadja. A csapatvezető a legkisebb korrekció mellett szabályos csapatösszeállítást kell leadjon.

IV. Az ültetés rendje

- 10) Amennyiben mindkét csapat eredményjelentő ívét időben átvette és ellenőriz a bíró, akkor a játékosokat párosával le kell ültetnie még az órák megindítása előtt.
- 11) Amennyiben csak az egyik csapat összeállítását vette át és hitelesítette a bíró, és abból a csapatból legalább tíz fő jelen van, akkor azt a csapatot kell ültetnie.
- 12) Amennyiben mindkét csapat szabályos, de hiányos, és egyértelműen kiderül, hogy a beírt játékosok nem fognak megérkezni a kiírt kezdési időponthoz képest egy órán belül, akkor a bíró kísérletet tehet arra, hogy a csapatvezetőkkel egyeztetve nyolc mérkőzést összehozzon a jelen lévő játékosokból, az eredményjelentő ív szükséges mindkétoldali újraírásával.

V. A kötelező létszám, a kötelező kihirdetnivalók és a mérkőzés elindítása

- 13) Amennyiben mindkét csapat le van ültetve, a bírónak ellenőriznie kell, hogy összejön-e legalább 8 mérkőzés. A mérkőzést nem indíthatja meg egészen addig, amíg (a késő játékosok beérkezésével) legalább 8 mérkőzés létre nem jön.
 - Amennyiben akár időben, akár az órák elindítása után összejön legalább nyolc mérkőzés, a bíró engedélyt ad a játékokra. Ilyenkor a csapatok üdvözlése után a bíró kihirdeti:
 - Az adott mérkőzés adatait: bajnokság, csapatok, fordulósám;
 - Az időkontrollt, és az óra megállításának módját;
 - A mosdó és a dohányzó helyiség hollétét;
 - Köteles felhívni a játékosok figyelmét a mobiltelefonjuk és egyéb zajkeltő elektronikus eszközeik kikapcsolására.
 - Köteles felhívni a játékosok figyelmét a beszélgetés mellőzésére.
 - A bíró nem őrzi meg a nála esetlegesen leadott mobilokat, az a csapatvezető dolga.
 - A játékosok akkor kerülnek játékba, amikor le lettek ültetve és a bíró engedélyt adott a lépésük megtételére, tehát nem kezdenek el a mérkőzést hamarabb. Ha megtennék, a

mérkőzést újra kell kezdeni, a játékosokat figyelmeztetni kell, a bíró az óra-visszaállítási időt levonhatja a játékosok idejéből.

- Játékban lévő játékos megszólaló telefonja miatt akkor is veszést kell ítélni, ha az ellenfél még nincs leültetve vagy nem érkezett meg.
- Digitális óránál a bíró indítja az órákat, mechanikus óránál elég, ha engedélyt ad az indításra.

14) A bíró a mérkőzés elindítása után végig köteles a terem zajmentes rendjét megőrizni, alkalmanként ellenőrizni a versenytermen kívüli helyiségeket is, továbbá félóránként ellenőriznie kell a folyó mérkőzéseket.

VI. A késő játékosok

15) A késési idő a csapatmérkőzéseken jelenleg 1 óra.

- Ha 1 órás késésen belül a késő játékos lejelentkezik a bírónál, elkezdheti mérkőzését.
- A bírónak regisztrálnia kell a késő játékos nevét és késési idejét a versenybíróküldő lapon.
- A bírónak fel kell hívnia a késő játékos figyelmét a mérkőzéssel kapcsolatos alapvető tudnivalókra.
- Ha a késő játékos nem jelentkezik le a bírónál, a bíró köteles figyelmeztetni őt.

16) Amennyiben egy, az eredményjelentőd ívre beírt játékos a mérkőzés kiírt kezdési időpontjához képest egy órán belül nem jelentkezik játékra, kontumált vereséget kell számára megállapítani. Amennyiben ellenfele lejelentkezett, az ő mérkőzésének végeredménye kontumált győzelem. A kontumált pontok jele: + ill. –, értékük 1 illetve 0 pont.

17) A bírónak írásban jeleznie kell a versenybíróküldő lapon, hogy melyik csapat hány órákor hány fővel ült le, késő játékosai közül ki mikor érkezett meg, és hogy volt-e kontumálás.

VII. A csapatkapitány és szerepe

18) A játszó csapatoknak a következő képviselői lehetnek:

- Csapatvezető az, aki összeállítja a csapatot ill. leadja a csapatösszeállítást. Az eredményjelentő lap hátoldalára kizárólag ő írhat ill. óvhat.
- Intéző az, aki az otthoni meccsek helyszínénél szolgáló termet, felszerelést ill. az enivalót-innivalót biztosítja.
- Csapatkapitány az, aki jogosult a remiajánlatok esetében tanácsot adni.
- Ha egyébként nincsenek külön megkülönböztetve, akkor a csapatvezető egyúttal az intéző és a csapatkapitány is. A csapatkapitány személyét a csapatvezető jelöli ki.

19) A csapatkapitány jogai:

- Saját játékosának annak lépése alatt a bíró jelenlétében tanácsot adhat következő lépése megtételekor egyidejű remiajánlat bemondására is.
- Játékos remiajánlat kapásakor versenybíró jelenlétében a csapatkapitány tanácsát kérheti annak elfogadása felől. A csapatkapitány a játszma megtekintése után két szóban nyilatkozhat annak elfogadásáról, következőképpen: „fogadd el”, „játszd tovább”, „rád bízom”.
- A két csapat csapatkapitányai megállapodhatnak egymással „kombinált” remiajánlatban is, azaz, több tábla egyidejű remire adásában. A kapitányok minden érintett játékosnak tanácsolhatják, hogy kínáljanak döntetlent ellenfelüknek.
- A játékosok egyikének sem kötelező a tanáccsal élnie; amennyiben kombinált remiajánlatkor legalább egy játékos elutasítja a csapatkapitány tanácsát, a többi remiajánlat is visszavonható.

VIII. Az eredmények regisztrálása, a bíró kötelességei

- 20) Minden véget ért játszmát aláírásával hitelesítenie kell.
- 21) A kiküldő szövetség számára be kell gyűjtenie az eredeti játszmalapokat.
- 22) Pontosan és egyértelműen kell kitöltenie az összes eredményjelentő ívet azonos adatokkal, illetve a véget ért partik eredményét fel kell vezetnie rá.
- 23) Az összes játszma befejezése után ki kell hirdetnie a mérkőzés végét és végeredményét. Az eredményjelentő ívre és a versenybíróküldő lapra fel kell vezetnie a végeredményt és a befejezés idejét. Ezt hitelesíttetnie kell mindkét csapatvezetővel.
- 24) Amennyiben bárki az eredményjelentő lapra rávezetett valamit, a másik két félnek aláírásával hitelesítenie kell.
- 25) Amennyiben történt volna bármelyik mérkőzésen óvás, a bírónak fel kell vennie a függőállást és a függőlépést. Ilyen esetben meg kell jelennie a csapatmérkőzést követő legközelebbi szövetségi napon.

IX. Az eredmények lejelentése; a bíró kötelességei

- 26) Akár sms-ben, akár mailben 2 órán belül meg kell küldeni a mérkőzés eredményét a versenykiírásban meghatározott telefonszámra illetve mailcímrre.
- 27) A mérkőzést követő legközelebbi szövetségi napon (napig) le kell adnia a mérkőzés táblánkénti eredményét, akár elektronikus formátumban, akár papíron behozva.
- 28) A mérkőzés eredeti eredményjelentő ívjét, játszmalapjait, és az esetleges függőborítékot be kell hoznia vagy postán megküldenie a rendező szerv irodájába a következő fordulóig.